

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.262.2025
Warszawa, 16 lipca 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedź na interpelację nr 10536 Państwa Posłów Anny Gembickiej i Jarosława Sachajki *w sprawie prac nad wdrożeniem Konwencji Rady Europy o ochronie zawodu prawnika.*

Ad 1

Obowiązujące w Polsce rozwiązania prawne co do zasady umożliwiają realizację postanowień Konwencji Rady Europy o ochronie zawodu prawnika.

Przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak również ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024 r., poz. 1564) i ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 499) regulują i zabezpieczają niezależność i bezstronność samorządów adwokackiego i radcowskiego, swobodę wykonywania zawodu adwokata i radcy prawnego, skuteczne i sprawiedliwe procedury dyscyplinarne oraz obiektywny i wystarczająco otwarty dostęp do wykonywania tych zawodów, zatem są zgodne z zapisami Konwencji, o czym szczegółowo poniżej.

Prawo obowiązujące w Polsce zapewnia wolność tworzenia samorządów zawodowych, reprezentujących osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujących pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Zrzeszenia zawodowe w Polsce są niezależne i samorządne. Minister

Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością samorządów zawodowych jedynie w zakresie i formach określonych ustawą.

– zgodność z art. 4 Konwencji.

Na gruncie obowiązujących przepisów, prawo do wykonywania zawodu adwokata lub radcy prawnego posiada każda osoba, która po spełnieniu warunków określonych ustawą tj.:

- posiadania nieskazitelnego charakteru i dawania swym dotychczasowym zachowaniem rękąmi prawidłowego wykonywania zawodu,
- korzystania w pełni z praw publicznych oraz posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych,
- ukończenia wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskania tytułu magistra lub zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz odbycia w Rzeczypospolitej Polskiej aplikacji i złożenia egzaminu zawodowego, z zastrzeżeniem wyjątków ustawowych

zostanie wpisana na listę adwokatów/radców prawnych, złoży ślubowanie i wyznaczy swoją siedzibę zawodową.

Uregulowania ustawowe przewidują szeroki krąg osób, które mogą uzyskać wpis na listę adwokatów lub radców prawnych.

Warunki wpisu są obiektywne i przejrzyste, nie zawierają zastrzeżeń dyskryminujących. Przepisy umożliwiają również przejście z jednego zawodu prawniczego do drugiego oraz uzyskanie ponownego wpisu, po skreśleniu z listy.

Uchwały w przedmiocie wpisu na listę podejmowane są przez uprawniony organ samorządu zawodowego. Od uchwały o wpisie na listę Ministrowi Sprawiedliwości służy prawo wniesienia sprzeciwu (w formie decyzji administracyjnej). Uchwały o odmowie wpisu na listę podlegają zaskarżeniu do Ministra Sprawiedliwości. Decyzje Ministra Sprawiedliwości podlegają nadzorowi sądowo-administracyjnemu bowiem mogą być zaskarżone do sądu administracyjnego przez zainteresowanego lub organ samorządu zawodowego.

– zgodność z art. 5 Konwencji.

Polskie ustawodawstwo zapewnia wolność i ochronę wykonywania zawodów prawniczych. Adwokat i radca prawny podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych korzystają z ochrony prawnej podobnie jak sędzia i prokurator.

Przy wykonywaniu zawodu korzystają również z wolności słowa i pisma, w granicach określonych przepisami prawa i rzeczową potrzebą. Adwokat i radca prawny obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem pomocy prawnej. Zwolnienie od obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których adwokat lub radca prawny dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę możliwe jest jedynie w ściśle określonych przypadkach, na podstawie orzeczenia sądu.

Tytuły zawodowe "adwokat" i „radca prawny” podlegają ochronie prawnej. Zarówno adwokat jak i radca prawny mają prawo informowania o swoich usługach.

– zgodność z art. 6 Konwencji.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia każdemu wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Adwokat i radca prawny mają prawo wyrażania opinii, także krytycznych, jednakże powinni zachować umiar, współmierność i oględność w wypowiedziach, tak aby nie uchybić zasadzie godności zawodu.

– zgodność z art. 7 Konwencji.

Adwokat i radca prawny podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Postępowanie dyscyplinarne regulują przepisy ustaw samorządowych, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego.

Postępowanie dyscyplinarne prowadzą organy dyscyplinarne samorządu zawodowego adwokatów i radców prawnych: rzecznik dyscyplinarny, sąd dyscyplinarny, Wyższy Sąd Dyscyplinarny. Sąd dyscyplinarny jest w zakresie orzekania niezawisły. Przy wymierzaniu kary brane są pod uwagę zasady sprawiedliwości i proporcjonalności. Od orzeczenia

wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji przysługuje stronom, Ministrowi Sprawiedliwości, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej i Prezesowi Krajowej Rady Radców Prawnych kasacja do Sądu Najwyższego.

Minister Sprawiedliwości posiada uprawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym w postaci:

- polecenia wszczęcia dochodzenia,
- prawa wglądu do akt i żądania informacji o wynikach postępowania dyscyplinarnego, jak również prawa żądania prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych wraz z aktami sprawy,
- odwołania od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne,
- kasacji do Sądu Najwyższego od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji.

– zgodność z art. 8 Konwencji.

Adwokaci i radcy prawni korzystają z ochrony prawnej przewidzianej przepisami postępowania karnego. W przypadku dokonywanego przeszukania w lokalu, w którym wykonuje zawód, lub w mieszkaniu prywatnym, adwokat i radca prawny są obowiązani żądać uczestniczenia w tej czynności przedstawiciela samorządu zawodowego.

– zgodność z art. 9 Konwencji.

Mając jednak na uwadze, że ustawy Prawo o adwokaturze i o radcach prawnych zostały uchwalone w 1982 r., a więc blisko pół wieku temu, Minister Sprawiedliwości uznał, że zachodzi potrzeba przeanalizowania zawartych w nich uregulowań pod kątem zgodności ze standardami międzynarodowymi, w tym zapisami Konwencji oraz podjęcia decyzji o kierunkach ewentualnych nowelizacji.

Wypracowanie nowoczesnych rozwiązań - dostosowanych do zmieniających się realiów społecznych i gospodarczych - pozwoli na zabezpieczenie samorządności organizacji zawodowych oraz osób wykonujących zawody adwokata i radcy prawnego, także przed opresyjnością Państwa.

W tym celu Minister Sprawiedliwości wystosował list otwarty a przedstawiciele zawodów prawniczych – Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych - zostali

zaproszeni do współpracy, w trakcie której możliwe będzie wypracowanie kwestii założeń przyszłej reformy. Pierwsze spotkanie odbyło się 26 maja 2025 r. Tematem rozmów było przygotowanie planu prac i uzgodnienie najważniejszych kwestii, które zostaną ujęte w nowelizacji ustawy Prawo o adwokaturze i ustawy o radcach prawnych, tak aby gwarantowały przyjęte standardy międzynarodowe.

Ad 2

Obecnie nie są przygotowywane dokumenty dotyczące wyrażenia zgody na ratyfikację.

Termin jest zależny od prac prowadzonych przez resort, zmierzających do zapewnienia zgodności przepisów prawa z Konwencją.

Ad 3

Za prace nad procedurą ratyfikacyjną odpowiedzialny jest Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka, nadzorowany przez Panią Ministrę Marię Ejchart oraz Pana Ministra Arkadiusza Myrchę.

Ad 4

W ramach procedury krajowej zmierzającej do podpisania Konwencji o ochronie zawodu prawnika ministerstwo zleciło przetłumaczenie tekstu Konwencji na język polski.

Tekst konwencji w języku polskim przekazuję w załączeniu.

Ad 5

Konwencja o ochronie zawodu prawnika została opracowana przez Komitet Ekspertów ds. Ochrony Prawników (CJ-AV) pod nadzorem Europejskiego Komitetu Współpracy Prawnej (CDCJ) w latach 2022-2024. Prace nad projektem Konwencji zostały poprzedzone wymianą poglądów z członkami i obserwatorami. Eksperti z ramienia resortu nie uczestniczyli w posiedzeniach CJ-AV.

Ministerstwo Sprawiedliwości było informowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych o aktualnym stanie prac CJ-AV nad treścią Konwencji oraz możliwością zgłaszania uwag do tekstu Konwencji.

Ministerstwo Sprawiedliwości podczas prac zmierzających do zaakceptowania treści Konwencji w ramach działań podejmowanych w Radzie Europy konsultowało pisemnie

projekt Konwencji z Naczelną Radą Adwokacką oraz Krajową Izbą Radców Prawnych i uzyskało ich aprobatę.

Ad 6

Zgodnie z procedurą w ramach działań zmierzających do podpisania Konwencji odbyły się pisemne konsultacje międzyresortowe.

Ad 7

Jak zostało wskazane wyżej, eksperci z ramienia resortu nie brali udziału w pracach CJ-AV.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/